

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája, saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyvnyomdája, saját házában, főtér, Prág-ház.

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségénél. — **Pesten** Haasenstejn és Vogler hirdetési-irodájában (úri utca 13. sz.) — **Schwarz testvérek** nemzetközi irodájában fűrdőutca 1-ső szám. és **Bécsben** Wolzeille 6-8.
Hirdetési díj: 50 szög egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szög 1 frt., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50% elengedés. — Nagyobb hirdetéseknek méltányos árelengedés. — **Nyiltér** Garmondsora 10 kr.

Megjelen
hetenként egyszer,
minden vasárnap.

Előfizetési díj:

Három óra . . . 1 ft
Hét óra . . . 2 ft
Kilenc óra . . . 3 ft
Egy évre . . . 4 ft

— **Gyula városa** gondozása alatt három serdültebb kora fia, két leány gyermek, továbbá két csecsemő lévén, miután a városi szegények pénztára az inség és nyomorba jutottak által tulságosan igénybe van véve, e város polgárainak emberbaráti érzelmeihez fordulok, és felhívom azokat, kik netán ezen árvák közül valamelyiket örökre akarják fogadni, e tekintetben hozzám fordulni. — Kellő gondozás mellett az elemi iskoláztatást multhatlanul meg fogom kívánni.

Dobay János,
polgármester.

— **A békés-esabai ágost.** hitv. evang. real-gymnasium, a cholera miatt szükségessé vált felsőbb rendelet következtében, az 1873-iki tanévet szeptember 15-ikén kezdi meg. Ehhez alkalmazottan a beiratkozásra szeptember 12, 13 és 14-ike, a javító- és pót-vizsgákra pedig szeptember 11-ike tűztetik ki.

B.-Csabán. 1873. augusztus 22.

Horváth János,
igazgató.

— **A szarvasi főgymnasiumnál** ajárvány miatt, mely Szarvason ugyan már nem, de a tanoda vidék némely pontjain még dúl, a beírások sept. 12-14-ére vannak elhalasztva, miről az igazgatóság az érdeklettek ezennel értesíti.

Az országos vásárok betiltása és iparosaink.

Ezen cím alatt a bajai lap dr. Ivánovits Pál urtól a következő figyelemre méltó sorokat közli:

A honunk több megyében uralgó kolera járvány miatt a törvényhatóságok területeinken az országos vásárok megtartását betilták.

A járvány megszüntetésére s a községek helyreállítására vonatkozó eme szabályrendelet ellenkezik a gyógyászat elveivel mert oly körnem ellen hoztattak javallatba a népcsoportulások beszüntetése, melynek sem legközelebbi okát kipuhatolni, sem annak lényegét meghatározni képesek nem vagyunk. A vásárok betiltása, még nem zárja ki a községeknek egymással közlekedését. És ha a tökéletes elkülönítés ki is volna vihető, a járványos kolera továbbterjedését nem lehetne megakadályozni; mert a legszigorúbb elzárások, a legtökéletesebb vesztégtintézetek, melyek a rögzött ragályt meggátolják, a kolera korlátozásában sikertelenek maradtak mindenütt, Orosz-, Gács-, Magyar-, Osztrák-, Olasz-, s Franciaországban.

A járványt csak úgy lehet megsemmisíteni, ha a nép kellő időben és észszerűleg felvilágosítottatik arról: minő óvszer javallat a legüdvösebb. Meg kell neki mondani; hogy a járvány fejlődését, elterjedését, előmozdítják a büzös, tisztátalan levegő, poshadt meleg víz, ronda szemetes utcák és udvarok, büzös fertőzött csatornák, éretlen vagy romlásnak indult gyümölcsök. Az állam, vagy hatóság gondoskodjék arról, hogy a munkaképes szegényeknek ke-

reseti forrása legyen, a munkaképtelen szegények számára pedig tápintézetek állítsanak fel. A járványos vidék kellő számu, kiképzett és jól fizetett orvosokkal látassék el.

Ha a kolera továbbterjedése a népcsoportulástól feltételeztetnék, birodalmunk fővárosa nem tűrné el a világ minden részéből oda tóduló sokaságot. Bécs városa, mely minden időben, nem tekintvén a költségek nagyságát, sietett azonnal leteríteni mindazon feltételeket, melyektől a közegészségügye függ, kapuit felnyitó még a járvány helyekről jövő legiok számára is.

Hogy a vásárok betiltása a járványt elfojtani nem leend képes jól tudom, de bőven megvagyok győződve arról is: hogy ezen szabályrendelet polgártársunk iparos osztályát, mely kézműveit leginkább s egyedül a vásárokon elárusítani szokta, a legnagyobb nyomorral sújtani fogja. Iparosaink anyagi állapota az utóbbi évek rossz termései, az utak járhatatlansága, az állami adók felemelése, a segéd munkások bérének nagyobbodása, az uralgó pénzhiány és hitelvesztés következtében a legnagyobb mérvben meg van zsibbasztva.

Szerény nézetem szerint e valóban komoly bajon csak úgy lehet segíteni, ha az országos vásárok megtartása célszerű óvszabályok megállapítása mellett, megegyedtetnék oly helyeken, hol a járvány nem létezett, vagy hol ez szűnőben van. Ha ez nem volna kivihető, a kormányának kötelessége mielőbb oly alapról gondoskodni, melyből, a szükségben lévő iparos mindig kölcsönt nyerhetne. Ellenkező esetben iparosainknál be fog állani az elszegényedés, mely szülőanyja a járványnak.

Pályázati hírdelmény.

A b.-gyulai kir. törvényszék területén szervezett és telekkönyvi hatósággal is felruházott szarvasi kir. járásbírósnál évi 500 frt fizetéssel és 100 frt lakbérrel egybekötött egy irnoki állás üresedésbe jövén, ezen állomásnak betöltése tekintetéből, a nmélt. magy. kir. igazságügyi minister urnak f. é. 3079. sz. a. kelt magas rendelete folytán pályázatot hirdetek, és felhívom mindazokat, kik azt elnyerni óhajtják, hogy eme hírdelménynek a „Budapesti közlöny”-ben történt első beiktatásától számított 4 hét alatt okmányokkal felszerelt és szabályszerűen bélyegzett pályázati kérvényeket, és pedig a köz-hivatalban levők hivatal-főnökeik útján hozzám nyujtsák be.

Kelt B.-Gyulán, 1873. augusztus 21.

Novák Kamil,
elnök.

A csabai növevelde.

(Folytatás és vége.)

Igaz ugyan, hogy alföldünket, egynéhány év óta a rossz termés nagy csapásként sújtja, de talán éppen Csabának anyagi viszonyai olyanok, hogy ez áldozatra, ha ugyan annak nevezőnk szabad, még nagyon is képes. Miként az már rég tervezve volt, először az első évben csak egy osztály volna felállítandó, melyet is legjobbnak véltem egy rendezés és egy segéd-tanár vezetésére bizoni. Azért kettőt, mert nagy a valószínűség, hogy ez rég óhajtván várt intézet, ha életbe lépne, nagyon sok növényeknek örvendene. Mintán több rendbeli adakozások, sőt egy nagy sorsolás által már tekintélyes összeggel rendelkezik a felállítandó szándékolt növevelde, a város, ha csak kis segítséggel is járul

TÁRCZA.

Két szív története.

Beszély.

Irta
Miskey-Jugovics Béla.
(Folytatás.)

XI.

— Apropos, édes Géza, mondja csak tehát, mit tud ön Szilakiék felől?

— Meglehet keveset, meglehet sokat, — válaszolt ez, ahogy vesszük. — Az elmúlt nyáron, az egész fűrdő-saisonot velök egy helyt, Balaton-Fűrdőn töltém. Én megtudva hogy ők ott vannak, mint régi ismerősök — látogatást tevék, — de ők féltűnően hidegen fogadtak, s mikor távoztam sem hittak meg többször; természetesen tehát nem is mentem, de senki más se járt hozzájuk. — Általában elzárkózott, visszavonultságban éltek; közös társaságban soha, vagy csak nagyon ritkán vettek részt, s többnyire, csak a naponkénti sétán valának láthatók. — A kis Aranka féltűnően rosszul nézett ki, úgy, hogy a ki öt három-négy év óta nem látta, rá sem ösmerne; — s biztosan állíthatom hogy midőn a saison véget ért, betegbb volt mint mikor a fűrdőbe jöttek; — annyira hogy az orvosok — fontoskodó arccal már talán napjait is kiszámították, mert mint mondták: „betegsége rohanó jellegűt vett fel, s így megmaradásos semmi, vagy csak igen kevés lehet a re-

mény. A fűrdőből Pestre mentek, Szilakiné testvérehez, de Aranka betegsége miatt még most sem jöhettek haza. — Ennyi minden, a mit felölök tudok.

Képzelted Jenőm, mit szenvedtem én át e rövid párbeszéd alatt!... Mint ha vaskéz szoritotta volna össze szívemet, — s százkaru polyp, százszoros halált okozva marcangolta volna szét... Georginet, a válasz tökéletesen kielégíteni látszék s ennek jeléül a kapitány, illatos hölgy-szivarral kínálta meg.

Ez újra megcsókolta kezét, — s élvővár szemekkel, szólanul, éledegni látszott bajain.

— De mondja csak kedves Georgine, mi baja is van tulajdonképen a kis Aránakán? — fordult hozzá most a kapitány, mert úgy látom, hogy kegyed ezt tökéletesen, a titokba beavatva tudja, nemde?

— Sőt oly jól tudom, felelt felkaczagva Georgine hogy az egész titkot önmagam készítém.

— Ah, és lehetek-e én is kegyed által a titok részesévé avatva?

— Miért? — Csak aztán ki ne fecsejge ön; — mert e tekintetben ti férfiak sem vagytok erősebbek, nálunk gyarló nőknél.

— Hallgatni fogok mint a sir.

— No, ugy jól van! Tehát, hogy mindent megértsen ön, legelőször is azt kell előre bocsátanom hogy én Kóméri Endrét, — de nem az öreget — már régen szerettem....

E szavakra három férfi sápadt el, kik közül Georgine csak az előtte ülőt láthatá.

A tükörről akaratlanul is lekaptam egy pillanatra szememet, és atyámra tekinték. — Ő is felemelt

félíg fejét, s aztán rám nézett... és egy kínos sohajt fojtott el, mely a megcsalatott szívből felküzde magát, — s aztán ült ismét mozdulatlanul, némán előbbi helyzetében.

Én felindultságomban reszkettem; de már-már üvegesülő szememet a tükörről percze sem vettem volna le.

A kapitány arcán Georgine főnnebbi szavaira olyan furcsa, megdöbbenésszerű kifejezés vonult át, melyet későn igyekezett palástolni, mert Georgine is észre vevé, s így folytató:

Ah, ön csodálkozik, és talán nehezelt is amiért az igazat kimondom?... Boldog Isten! ki tudja hányat szeretett és szeret ön is kivülem, de hát haragudjam-e én azért.... egyébiránt ez teljesen mindegy, most együtt vagyunk, és egymást szeretjük; — de különben is ez nem tartozik a dologra.

A kapitány egy édeskés mosolyt kényszerített arcára; — de kényelmetlenül kezdte feszelegni; talán kényes oldalát érezvén megtámadva.

— Tehát mondom, én a fiatal Endrét szerettem, ki Pesten egy évig nálunk lakott; — de ő nem, mást szeretett, s egy alkalommal, midőn forró lázban feküdt, mint lázbeteg, oly dolgokat említett, melyeket én első alapszálul véve, egy kis ügyességgel, szerelme egész történetfonalát legombolyíthatám.

Megtudtam, hogy ő Arankát szereti; — és ez nem sértett engemet, hanem megsértett ő mélyen érzékenyen, vérig, szívemig.

Georgine arca fokonyként sötétebb lön, s percze megállt, talán hogy a megaláztatást még egyszer fölidézze emlékében, vagy talán hogy kitörő szenvedélyt mérsékelhesse, mert vettem észre, hogy

nem mindent akar fölfedni a kapitány előtt, a nagy bizalmasság dacára is.

— Elhatároztam, hogy e plátói viszonyt meg fogom semmisíteni, vagy legalább is meg fogom zavarni.

És elhatározásomnak a sors is kedvezni látszott, mert éppen akkor-kérte meg az öreg Kóméri kezemet, s én bosszúból és számításból hozzá is menék nőül, mert ő fényes névvel, nagy vagyonnal, és mindazzal birt mi egy fiatal nő előtt számításba jöhet; s tudtam azt is, hogy oldala mellett, függetlenségemet is sértetlenül fönnttarthatom.

És nem csalódtam.

A jó öreg mindent megtett és megtesz értem; szerelme forróbb, mint talán sok önfajtájú fiatalé, s csak egy hibája, egy mániája van. Képzelve ön, a vén bohó azt kívánja tőlem, hogy én viszont szeressem őt; — ha ha ha, hát nem neveltségesen nagyszerű-e ez?...

Georgine és a kapitány kacagtak.

Én újra atyámra tekinték; — mintha valami gyöngye, egyhangú kopogást hallottam volna már pár percz óta.... a gyalázatosan megcsalt jó öreg könyei, sűrűn hullottak elébe, a padozatra.

Georgine folytató:

— Esküvőnk utáni napon, ünnepélyes bevonulásunkat tartánk e faluba. Másnap, midőn komornám a hírlapokat asztalomra tevé, s én egyet fölbontottam, a lapból egy levél esett ki — és a földre.

Egész közönyösen nyultam utána, és vettem fel, de még se állhattam meg, hogy czimiratát meg ne nézzem.

A levél, Boldog Aránakának szólt, s miként a vonásokról rögtön megismerém, Kóméri Endre írta,

hozzá, az ügyet magának vallva, még az őszszel életbe lehetne léptetni. De az esetben is, ha a tanács e tárggyal szemben szűkkeblűnek mutatkozik, hiszem, hogy újabb adakozások, legyenek azok bármint rendűek, lendíteni fognak az ügyön annyit, hogy egy tanárral nyithatják meg azt.

Biztos tudomásom ugyan nincsen azon összegről, mely már eddig begyűlt, de úgy hallottam, hogy az még kevés, bár miként már kezdetben említettem az egyesek ügybuzgalma nem dicsérhető meg eléggé. Node tudom, hogy ők arra nem is vágyanak, mert a jót magáért a jóért tették, s a jutalmat önértékük derült világában keresik, és azon tudatban, hogy emberi, honfői és polgári kötelességeiket hiün teljesítették! Vajha sikerülne nemes igyekezetüknek a hozzájuk méltó eredményt kivívni! Ez lenne a legméltóbb jutalom, mely ha nem is koszorúzná fejüket a halhatatlanság örök nimbuszával, de azon nemes tudat balsamával érintené szíveiket, hogy munka és fáradság mindent kivíthet. A csabai iparos osztálynak is meleg köszönetet szavazunk, ez ügy iránt tanúsított nemes részvételért, mely szép alakban különösen az utolsó sorsolásnál nyilvánult. Még egy ily lendület és a hajó kikötőbe ért! Mert ha a kezdet nyerve, úgy minden nyerve van.

Grüner Márton.

Ujdonságok.

— **Ő felsége** születés napja és szent István királyunk ünnepe szokott szertartással a róm. kath. nagy templomban megtartatván, az isteni tiszteleten a helybeli honvéd tisztikar, a törvényszék és városi hatóság jelen voltak áldást kérve a király és hazára.

— **A róm. kath. egyházunk** szeretett lelkipásztora nagyságos Gondócs Benedek apát úr e hó 20-án este felé érkezett Új-Kigyósról körünkbe végleg elfoglalandó egyházunk kormányzó állását. A délutáni isteni tiszteletet még Új-Kigyóson végzék; befejeztével halát adva az ég urának ottani működéséért kocsi szállításra Gyulára menendő. — Az egész község a templom előtt vett búcsút könyök között szeretett atyja és jövevényétől, a határig lovas ifjúk kísérték. — **Ó-Kigyóson** szinte számos hívei fogadák és a kápolnában végzett rövid ima után folytatá útját. Gyulán a város szélén a helybeli német gyermek zenészek zenészőval fogadák, a nagy templom előtt pedig nagy számú hívei várták. A templomban végzett ima után a plébániára ment, hol először is az egyház eddigi adminisztrátora tiszt. Grótz Béla majd az egyházi és iskolai tanács részéről Keller Imre al-elnök úr üdvözlé. — A megható szavak után az egyházi tanács tagjai lettek egyenként bemutatva, velük szívélyesen kezelt szorítva. — Legyen áldás és siker működésén, és kísérje körünkben is azon

Képzelteti ön, hogy kíváncsiságom rögtön fölébredt, — s a levelet újaim közt forgatni kezdém; — a finom borítékban egy helyt tisztán átlátszott és elolvashatam e szót: „Georgine,“ és ez által a koczka el lön vetve.

Egy pillanat alatt a boríték lefosztva, s a következő perczben már, a levél elolvasva lön.

(Folytatása következik.)

Miként szedte rá egy magyar bassista a dán királyt 800 tallér erejéig.

(Eredeti közlemény.)

Gyakran hallám veterán színészekről említeni, hogy volt 1847-ben egy 16 tagból álló magyar daltársulat, melyhez foghatót sem azelőtt, sem azután nem láttak, de sőt képzelnem sem tudtak. Szép, sugár 16 fiatal emberből állott, mindegyik külön-külön egy valódi művész! Öltözetök is egyforma volt, kőszínek fekete atilla, zsinóros fekete pantalló, fehér mellény, és asztragán kőcsagos kucsma fedte deli tagjaikat. Magam is olvastam róluk egy régi hírlapban, és biztos kuforrásból tudom, hogy e daltársulat Európa minden országában megfordult, majdnem minden udvarnál énekelt, és hirt, dicsőséget szerzetta magyar zenének a művelt külföld előtt.

E napokban e híres, de már rég teloszott társulatnak egyik tagja jött meglátogatni városunk kebelében működő szintársulatot és ő maga beszélte el nekem az alant következő érdekes történetét, melyet is az ő beleegyezése folytán közlök. De halljuk őt magát.

szeretet és bizalom, melyet Kigyós népe iránta érzett, és mely előtte feledhetlenül tevé.

— **Hogy mily hatással van az ijedség** a cholera romboló hatásának elősegítésére, az alant kiadott fényesen kitűnik. Városunkhoz közel eső Gy.-Varsand egyik pusztáján a csász. egy varnyú ijedtesre használni szokott puskával vállán járkált egy délfelé a szériú előtt. Az ott nyomtató oláhok egyike tréfásan azt mondja: „No Andris löjön a kalapomba,“ s azzal feltartja egy vasvillára kalapját. Mintegy 8—9 lépésnyire lehetett a csász. tőle. A puszka nyulserével volt megtöltve. Szerencsétlenségére a csász. hajlandó volt a tréfára és lött; de a fegyver nagyon széjjel hordott és így egy serét az oláhnak homlokát surolta, kettő pedig a vasvillát tartó kezén ment keresztül. A csász. annyira megijedt, holtan vélnén az összegyűlt oláht, hogy 3 óra alatt choleraiban, melynek csirája valószínű, hogy már előbb meg volt benne, meghalt.

— **Felsőbb rendelet** következtében a gyulai szeptember 8-iki országos vásár az uralgó járvány miatt bevitattott. — Gyula városa azonban valószínűleg egy október 12-én megtartandó vásárral fog folytatódni.

— **Mint bizonyos kuforrásból** értesülünk, hétfőn műkedvelői előadás lesz; ugyanezek akkor fogja Magyarország legelső bassistája hangját néhány darabban bemutatni. E több rendbeli érdekel bíró előadásra felhívjuk tehát a közönség figyelmét annál is inkább, mivel szent meggyőződésünk, hogy a t. műkedvelő urak a járvány által árvakká lettek szenvedéseinek enyhítésére többször is fognak előadást rendezni.

— **A gyulai iskolai muzeum** következő újabb tárgyakkal gyarapodott: „Boros Vida pesti tanár ur biharmegyei igrizci barlangból öslényi alatt barlangi medve agyaráit (ursus pelus) és szemfogát. Egy magát megnevezni nem óhajtó polgártársunk csehországi Eger város melletti Kammerbühl nevű kihalt vulkán láva darabjait, Karlsbadból több csepp- és örvény-köveket, és néhány darab romániai, porosz és szász ezüst- s réz-pénzeket. Hegyváry Károly bádogos mester egy torony házat képező igen csinos művi gyűrűt; végre Nyíri Sámuel helybeli földész, ősenek Nagy Andrásnak s ennek Mihály testvéreinek részükre II. Rákóczy György erdélyi fejedelem és Magyarország egy részének ura által 1660-ik esztendőben (a Kolozsvár közelébeni esztében vett halálos sebe előtti napon aláirt függő pecséttel felszerelt, de a törvényszabta módon és időben soha kinem hirdettetett) nemesi armálistát — ajándékoztak.“

— **Csabán** a jelenleg uralkodó cholera járványnak folyó hó 13-án áldozatul esett a jeles *Kucelnyik Józsa* ev. néptanító, kiben az illető egyház szép tehetséggel bíró tanítóját veszítette el, s a tanítói személyzet egy szilárd jellemet, legtisztább lelkű egyszersmind legönzestelenebb barátját

Berlinből Dánia udvari színházának igazgatója, hallván híreket, 12 előadásra meghitt bennünket Koppenhágába. Mi örömmel engedtünk e meghívásnak, annál is inkább, mivel igen jól honorált.

Előadásainkat itt is, mint mindenütt, fényes siker koronázta. A király azonban beteg volt, nem jöhetett színházba, hanem mi voltunk három ízben hozzá rendelve, és énekünk fejedelmi tetszésével nagyon is találkoztott mindannyiszor.

Ott időzésem alatt egy párisi gummyártulajdonosné leányával ismerkedtem meg, ki iránt azonnal heves szerelmet éreztem. Úgy látszott, hogy ő sem vetette meg a magyar művészet szerény papjának érzelmeit, de sőt viszonzotta azokat. A bizalmi viszony naponként fejlődött, és midőn én egyik előadásunk napján hozzájuk mentem volna, az anyát és leányt sirás és jajveszékélés közt találtam.

Sirásuk oka után tudakozódva, feleletül egy sürgönyt adtak kezembe, mely Párisból jött, és mely a gyár megbukását hozta nekik. Az anya szomorú hangon beszélt, hogy ő most kénytelen lesz leányával a rokonok kegyelemkenyerére szorulni; de sőt e városból haza sem tud hamarjában menni, mert ahoz mintegy 500 tallér szükségeltetnék, amelylyel pedig jelenleg nem rendelkezik.

Engem elhagyatott állapotuk annyira megindított, hogy egyelőre elfelejtettem, hogy művész, tehát anyagi javakban szűkölködő egyén vagyok, és Istenemre fogadtam, miszerint a szükségelt 500 tallért meg fogom nekik szerezni. Ezzel feleletet sem várva, elrohantam. Midőn higgadt észszel megfontoltam a dolgot, csak akkor láttam feladatomban nehézségét. De már visszatérés nem volt, becsületsszavamat adtam zálogul, azt pedig ki kellett

gyászolja az elhunytban. — Legyen könnyű sirhantja, és áldott emlékezte közöttünk!!

— **Ugyanezek Csabán** e hó 20-án hunyt el idősb *Bartóky József* e városnak egyik köztisztviselőben állott munkás polgára is élte 73-ik évében végelgyengülésben. — Béke és áldás poraira.

— **A postakocsik elől ki kell térni.** Ez benne van a postatörvényben is, s most erre körrendeletileg figyelmezteti a belügyminiszter a törvényhatóságokat, miután az a tapasztalat, hogy ezt az ország minden rendű lakosai igen gyakran áthágják, sőt nehezebb járműveiket is könnyebb szerkezetű postakocsival készakarva összeütköztetik és a postakocsist nem ritkan tettelegesen bántalmazzák, miáltal a postamesternek, nemcsak lovaikban, szerszámokban és járműveikben jelentékeny kárt okoznak, hanem őket azonfelül a postafeltartóztatásával késedelmi bírságba ejtik anélkül, hogy ez utóbbiak ebbeli följelentéseikre elégtételt vagy törvényes oltalmat nyernének az illető hatóságok részéről. Főlkéri tehát a miniszter a törvényhatóságokat hogy a törvényt ujjlag emlékeztetbe hozva, az áthágók ellenében alkalmazzák.

— **A törvényhatóságok új beosztása** tárgyában az előmunkálatok most folynak a belügyminiszteriumban. Erről a „Reform“ így ír: Szapáry miniszter folytonosan érdeklődéssel kíséri és vezeti a munkálatokat, melyek kidolgozásával Nehrebeczky és Kormos Béla urak vannak megbízva. Az elvi megállapodások hiteles értesülése szerint a következők: Magyarországon, ideértve Erdélyt és a magyar végvidéket, mindössze 52 vagy 53 megye fog alakítani s nevezetesen Erdélyben igen nevezetes változások lesznek a terület felosztásában. A megyék nagyságának meghatározásánál figyelem lesz először is a népszám bizonyos minimumára, másodsor pedig a fizetett államadó minimumára oly célból, hogy a házi pénztár visszaállítván, minden törvényhatóság önmegadóztatás utján saját költségeit maga fődözhesse. A kisebb sz. kir. városok közül több meg fog szüntetni, mi által a közigazgatás költségeiben 550,000 firt megtakarítatik. Ezen a megyékbe kebelezendő városoknak valamivel több önkormányzati jog fog hagyatni, mint mivel a rendezett tanácsu mezővárosok bírnak.

— **A kolera-járvány sikeres gyógymódja.** A kolera-járvány a hírlapi tudósítások szerint honunkban mindenféle számos emberéletet vesz áldozatul. E kór orvoslására, egy sok év előtt ajánlt s azóta általam több ízben, jelen járvány idején is mindig kedvező eredménnyel alkalmazott egyszerű gyógymód közlését kérem becses lapjába felvétni. A gyógyszer s alkalmazása következő: végy egy felöltött egyéne egy evő kanálnyi gyalogfenyő, másként borovicska magot, s zúzd meg fakalapács vagy mással, és egy negyeditegyi tiszta tőgrében felforralt vízbe vedd be s fődővel befedezve, a tüztől kissé kijebb vonva hagyd 7—8 percz csen-

váltanom, ha mindjárt életem árán is. Azonkívül a kis barna leányka iránt táplált szerelmem is erős tényező volt arra nézve, hogy a pénzt megszerzzem. Nehány előadást elmulasztottam, amiért is magam kértem igazgatómat, hogy zárjon ki a tagok sorából. Nehezen, de végre beleegyezett. Nemsokára a 12 előadás letelvéen, kollegáim egy személyszállító hajón egy szerdai napon délután 2 órakor elmentek, hogy Kúilbe folytassák diadalutjukat, mert csakis annak nevezhetem.

Meg kell említenem, hogy az udvari szabó, ki egyszersmind ő felségének öltöztetője is volt, lenygel eredetű, de erdélyi születésű egyén volt. Prosovszkinak hitták. Ez bennünket, mint földieket, gyakran meghitt ebédre, szóval igen barátságos viszonyban volt velünk. Ehez mentem most és előadtam neki, hogy a társulat engem bizonyos mulasztásért tagjainak sorából kizárt, és én most egyedül állok itt, körülbelül 600 tallér adóssággal. Legyen oly szives és jelentsen be engem ő felségénél és eszközöljön audientiait nekem. Többszöri fejesőválás után megígérte, hogy az ebéd alatt, melynél ő is jelen szokott lenni, (már hogy minő minőségben azt biz én nem tudom) megemlíti neki az ügyet. Az csakugyan megtörtént. Prosovszki, mint azt nekem később elbeszélte, azt mondá ő felségének, hogy az erős mély hangú bassista, kinek hangja oly nagyon meglepte ő felségét, elmaradt a társulattól, és itt van idegen országban minden segély nélkül, 600 tallér adóssággal.

A király minden tetova nélkül azt mondva rá. No hát utalványozni kell neki 800 tallért, hogy tovább mehessen, és több embert és bamulatra ragadhasson azzal a mély bassus hanggal, ami-

desen forni; ekkor tedd félre kellő kihűlésig. Ez egyszerű teát cukorral vagy a nélkül add a betegnek leszűrten. Legtöbbször néhány perc múlva a bevétel után üdítő álm s izzadás következik, a baj megnyhül, a nyavalya legyőzve van s a további használat felesleges. Ha a hányás, görcs, hasmenés vagy ezek bármelyike az első bevétel után meg nem szűnt, félóra múlva ugyanazon adagot ismételd. A második bevétel után is teljesen nem engedvén a talán nagyon elhatalmazott nyavalya, ismét, de már egy egész óra múlva adj féladagot; aztán óránként két evő kanállal, míg csak az üdítő álm s izzadás be nem elkésztezik, mint a gyógyulás biztos jelvénye. — Kiskoruknál felényi adag alkalmazandó.

— **A nemzetközi postaszereződés** tervezetét, melyet a szeptemberben egybeülendő nemzetközi postakongresszus lesz hívatva tárgyalni, a kezdeményező porosz kormány már elkészítette. E szerint a szerződő államok egy egységes postaterületet fognának képezni „általános posta egyesület“ czímmel; a levéldij három ezüst garast meg nem haladhat; hírlapokra, keresztirű küldemények, árumintákra nézve minden állam maga szabja meg a viteldijt, melyet más államokra szánt efféle szállítványokért szed; a saját területén beszedett díjakat minden állam megtartja, átviteli díjak nem térítetnek meg. Ezen szerződés határozatai nem korlátozzák az egyes államok belterületére vonatkozó intézkedéseket, sőt jogában marad mind-egyiknek, hogy egy vagy több szomszéd állammal oly szerződést kössön, mely még több könnyebbséget nyújt a forgalomnak.

Szarvasi ujdonságok (Augustus 20 1873.)

— **Új ruha raktár.** Laudisz és Juraszek A. dűsan fölszerelt és legnagyobb ruharaktárg városunkban a nagytemplom utcában a legdiszesebb berendezés mellett megnyitattott. Mi voltunk benne, mondhatjuk, hogy ezen raktár régóta érzett hiányt pótol városunkban — mert itt a legjutányosabb árak mellett, úgy kész ruhát lehet kapni, valamint megrendelni, — a megrendelések bár mely divat szerint, a legnagyobb gondnal, s a leggyorsabban szükség esetén 48 óra alatt elkészítetnek. — A közönség pártolásába ajánljuk ezen üzletet.

— **Bevitelt vásárok.** Világoson, Turkeviben, és K.-Szt.-Mártonban az országos vásárok, az uralgó járvány miatt bevitattak.

— **E hó 17-én városunk** piacán több kocsi halat, és ferges almát árultak, miután pedig, közegészségi tekintetből ilyeneknek használata veszélyes, felhívjuk előljáróinkat, miszerint a piaci biztosnak szigorú utasításokat adni sziveskedjenek a tekintetben, hogy jövőre nézve a közegészségre káros hatású cikkek árulása a piacon meg ne türessenek, — hanem ha ilyenek leendnek, rögtön elkoboztassanak.

nőről nekem, míg őt nem hallottam, fogalmam sem volt. Szóval én másnap egy öreges urhoz lettem Prosovszky által vezetve, kitől később tudtam csak meg, hogy a minister elnök volt, ki is ezen szavakkal fogadott: „Bous ait de mambre societe chanteur d' hongrois?“ „Voui monsieur.“ feleltem egészen elfogulva. — Megveregette vállamat és egy balfelől ajtó felé mutatott, hová is Prosovszkyval bementem, kinek a ministerelnök egy utalványt adott.

Ott meg kaptam a 800 tallért. Siettem szívem szerelméhez, de a házmester, ki már ismert, azt mondta, hogy egy rokonuk jött értük Párisból, ki haza is vitte őket. Nekem egy levelet hagytak hátra, mely tele volt hála szavakkal szerencsétlenségük iránt tanúsított részvéteért. Néhány nap gondoltam még rá, sőt tán néhány hétig, de liába igazza van koszorú költőnek:

..... Nincs jobb orvos az időnél. Ez teszi lassúvá sziveinknek gyors dobogását s a feledékenységet hártáját hozza sebünkre. Még az nap postahajóra ültem és hamarabb érkeztem Kúilbe mint társaim, kik megérkezvén örömmel fogadták keblőkre a megtérte.

Eddig terjed az elbeszélés, mi a közönség figyelmét csak arra akarjuk felhívni, hogy e hírneves énekes, ki Európa majdnem minden fejedelmét elbájosította bassus hangjának nagyszerűségével, hetfői felépése alkalmával nekünk is szerenhet néhány ritka élvezetes órát, kinek nemcsak, hogy Magyarországon legmélyebb bassus hangja van, de kinek a mellett még széles ének-képzettsége is van.

— Engedélyezett vásár. Mező-Túron az eddig rendszeresen augusztus 1-én megtartani szokott országos vásár, az uralgó járvány miatt meg nem tarthatván, — most az — mint ezt biztos forrásból közölhetjük — f. hó utolsó napján fog megtartani.

— Az uralgó járvány f. hó 8-ika óta folytonosan apadóban van, a mai nap azonban némi csekély emelkedést mutatott — az elhaltak száma június 10-től a mai napig 900.

— Városunk padló a legrosszabb állapotban vannak. — Legtöbb helyen fel vannak szakadozva, e miatt a rajta járás felette veszélyes, mutatja azt a multkorai eset, a midőn egy életes lelkes gazda a templomból haza menve megbotlott a padlón, leesett és kezét törte el, — felkérjük előjáróinkat, miszerint a padlózási ügyet mentül előbb elvívni — és azt elintéztetni sziveskedjenek, — egyidejűleg pedig felkérjük arra is, miszerint a közönség kényelme tekintetéből a népebb forgalmi helyeken kettős padló sort tétetni sziveskedjenek.

— A szarvasi főtanodában mint mi hallottuk a beiratások szeptember 15-én vendik kezdetüket.

— Halálózás Hútray Vilma kisasszony a mult farsangi bálból ismert szép virágszál hosszas szenvedés után az élők sorából Csabacsüdi pusztán kimult. — Béke hamvainak.

— Egy igen érdekes sürgöny érkezett a felvidékről városunkba következő czímen „Szarvas városa kapitányi hivatalának M.-Beryben” — az illető alkalmasint a m.-berényi százsorszékép-ről ábrándozott akkor, midőn ezen sürgönyt cizimezte, mert mi itt nem igen tudunk arról, hogy alkaptányi hivatalunk lenne, annál kevésbé arról hogy az M.-Berényben székene.

— Halálózás Rohoska Mihályné szül. Jánovszky Juliánna köztisztelőben álló úrhölgy halála városunk köreiben élénk részvétet keltett — kit az uralgó járvány — élte 34-ik, boldog házasságának 17-ik évében — rövid kínos szenvedés után az élők sorából kiragadt. A legjobb anyát, a köztisztelőben állt úrnőt, számos ismerősein és és rokonain kívül, megszorított férje és árvái siratják. — Legyen áldott emléke!

— Nyilvános nyugtázás. Bajcsi János ur B.-Csabán, mint egykori növedéke a szarvasi főgymnasiunak, ez intézet építkezésére szintén adományozott 5 frtot o. é., mely tétel, tévedés folytán, kimaradván az értesítőbeli kimutatásból, ezennel itt nyugtáztatik.

Tatay István.

Pathos ignorantia.

Ezen czím alatt jelent meg a „Figyelő”-nek mult havi számában egy hosszas czikk, mely a tudatlanság pathosának az irodalmi körökben való terjedtségét, káros voltát, corruptióit taglalta. Miután azonban az e fajta corruptiók a színészetnél, különösen pedig a vidéki színészetnél igen otthonosak; s miután oly általános elterjedtségnek örvendő phrázis az, valamelyik színész megbírálásánál N. vagy G. színész álpathossal játszott, jó lesz először tisztában jönnünk azzal, hogy mi tulajdonkép az az álpathos, vagy is az a pathos, melynek a tudatlanság a birtokosa.

Hogy ezzel tisztába jöjessünk, a pathost magát kell meghatározunk. Mi az a pathos? A szép, a nemes, a magas iránti lelkesülésből származott benső megindulásnak kifejezése? A mely ha igazi, elfelejteti velünk, hogy emberek vagyunk, kiragad bennünket a hétköznapi salakból, és fel az eszménység távol látkörébe ragadja lelkünket. Mert oly nagy bennünk minden igazi szép és nemes iránti lelkesülés, hogy annak megítélésénél nem hívjuk segítségül a mérleget észt, hanem kizárólagosan szívünk sugallatának engedünk.

Az igazi pathosnak ezen isteni hatalma, melynek birtokában csak is a Műsák kegyeltje lehet, arra csábítja a művészet mesterembereit, hogy annak utánzó legyének, hogy ne a benső meghatottság, hanem a routin legyen segítségükre a fényes eredmények kivívásánál; tehát rafaelli festmény helyett, annak hitvány-gyarló másolatát; ragyogó nap helyett, fellegekkel küzdő hold halvány sugarát kapjuk. Hogy ez nem képes keblünket a művészet iránti lelkesülésre ragadni, az igen természetes, mert hisz nem művészetet, hanem annak gyarló majomlását látjuk. Sajnos, hogy a dics-vágy, e szellemromboló ördög, a tudatlanság pathosát, vagy is helyesebben az álpathost sok színészünk játékába beleszőtte, kiket a kicsinyes siker, az olcsó győze-

lem mézes zsinórja örökké kiragad a valódi művészek sorából. Pedig nemcsak a műértő, hanem egy színésznek többszöri fellépése után a laikus is észreveszi, valjon átérzi-e a színész a szerepet, és játék-e ezen érdekes kifolyása-e? vagy pedig csak a modorosság kaptafájára vonja-e a szerepet?

Sajnos, hogy ki kell mondanunk a süjtő ítéletet, miszerint vidéki színészeink nagyobb része az említett betegségben szenved. Nem csoda, széptani ismereteik teljes hiánya velök, már t. i. egy részével, a művészetet mesterséggé, tehát a legmagasabb idealismust a legalacsonyabb materializmussá változtatja át.

Ebből eredeztethető a közönség részvétlensége, mely egyszersmind intő szózat lehetne az igazgatók, illetőleg a rendezők részére a darabok megválasztása és a szerepek kiosztására nézve.

Az említettekkel szemben örvendezve nyilváníthatjuk, hogy jelenleg a város kebelében működő színház, ha nem is teljesen, de nagy részben ment a fennemlített hibáktól. Az eddigi előadásokban, melyeknek részletes birálata alantabb következik, volt szerencsénk egy-néhány valódi művészettel fel-fogott és biztos műértéssel eljátszott szerepet láthatni.

— Szini szemle. Szombaton augusztus 16-án a német, érzélgős dráma egyik remekműve „Deborah” népdrama 4 felvonásban, került színre.

A czím szerepet Lukácsy Sándorné játszta. Biztos felfogással kezelte szerepét. Gyönyörű színpadi alakja, csengő hangja, hol szívet melengető sugárakat, hol pedig sötét villámokat szóró szemei, rokonszenves, meleg érzelmek teli játéka elragadta a közönséget. S épen ebben rejlik a művészet hatalma. Mert ahol az ő szíve öröme fakadt, ott mi is örültünk, ahol pedig az ő szíve dühöngött és átkokra kelt, ott mi is hasonlóan éreztünk. Csak néhol látszott elfelejtetni, hogy szerepe a német sentimentalismus és nem az új francia dráma iskolájából került ki.

Annát Váradi Antónia játszta. Mint rendszeren, most is mely bensőséggel és az érzelmeinek azon hangján beszélt, melynek szelid, szende érzése oly kellemes benyomást tesz a nézőre, hogy szívesen felejteti gyenge ábrázolását.

Jóljátszott azonkívül Lukácsy Sándor, kinek nagy-szerű, és vidéki színészeknél oly ritkán látható, maszkirozása bámulatra ragadt bennünket; és Sándor is, csak az a baj, hogy az erély hiányzik ábrázolásából, mi szerepének felületes tanulmányozásából eredeztethető.

A népes jelenetek nem voltak összevágók, és esetlegességekre bizvák. A rendezőség pedig megrovást érdemel azon felületes eljárásáért, hogy ugyanazt a diszletet használta templomnak, mit később kunyhónak használt.

Vasárnap aug. 17-én „A cigány” került színre. Igen kellemes estét szerzett Hegyessi dús komikai érrel bíró ábrázolása. S figyelembe látszotta venni azon latin közmondást: „Omnis, quod est nimium vertitur in vitium.”

Lukácsyné hűn tükröztette vissza a cigány leány egyszerű szívében fogamzott szerelem óriási voltát, mely deli heves vérmérsékletének hatása alatt csendes örvénybe megy át.

A népes jelenetek és az énekek sikerültebbeknek mondhatók és Sebők játéka, ki e szerepben csak dilettanskodott, nem lévén az szerep szakmája, igyekezete, buzgalma és ügyessége folytán teljes elismerésünket bírja.

Szerdán, augusztus 20-án Szigligetinek 100 arany-nyal jutalmazzott eredeti népszínműve „Lelencz” került színre. E darab előadása csak megerősít bennünket Lukácsyné iránt táplált véleményünkben. Szerepe most is művészi mester-kezekben volt, melyek nem kísérleteket, de befejezett művészi egységet állítanak elébünk.

Lukácsy Sándor az első felvonásban oly nagy-szerűen ábrázolta szerepét, oly természetesen, oly könnyedén játszta a hétköznapi szenvedélyek salakjába süllyedt sibeidet, hogy bámulva néztük. Szóval míg csak mindennapi naplopó volt, addig Lukácsy játéka művészi volt. De mihelyt azon gyilkossági kísérlet által jelleme azon nagy alakuláson megy keresztül, már tulzott. Gestikulációjá és hang-lejtése egy Shakespeare tragoedia hősenek sem vált volna szégyenére. Váradi Antónia most is érzelmesség és bensőség tekintetében felülmúlta a többieket, bár szerepe inkább a soubrette szakmához vágott.

Váradi és Váradiné egyszerűen, minden cziczoma nélkül játszottak, tehát szerepüköz mért tiszta felfogással. Sebők tiszta, zamatos, magyar dialectusa nem csak kielégített, de teljes elismerésünket

vívta ki, melyet fokozott minden alpathostól ment, egyszerű, természetes modora.

Csötörtökön augusztus 21-én „Az ördög naplóját” adták. Hogy e francia voudeville színpad-jának magyar czime alá minő joggal tolakodott: „Die Memoiren des Teufels” német czím, azt épen-séggel nem tudom felfogni. Nem is töröm a fejemet rajta, vigasztalván azon tudat, hogy azt az illető rendezőség sem igen tudja.

E darab a sikerültebbek közé tartozik. A fő-szerep Robin de Bois művészi kezekben volt, melynek minden árnyalatát az a nagy jelentőségű színészi mű-szó routine, világított meg. Gondos játéka, melyet a művészet szelleme lengett át, többször részesült megérdemlett tapsokban. Ő bennünk meleg érdekeltséget költött a darab szövevénye és kifejlése iránt mutatta meg, hogy az ész a szellem mindenható ereje a salonok sima parkettején sem ficzomitja ki lábát, hanem győzedelmes-kedik. A többi szereplők játéka, különösen Lukácsyné, Váradi Antóniáé és Váradié, a kis számú közönség tükeltes meglegedésével találkozott.

Nem sujtathatjuk közönségünket a színházban való gyér megjelenéséért a részvétlenség a szellemi retrogradismus vádjával. Jól tudjuk, hogy mindig szívesen rakott a művészet oltárára áldozatot. S most is akarjuk hinni, miszerint a már majd vég-kép elmult járványtöli félelem eloszlása után Thalia felszentelt templomát, melyben szombaton augusztus 23-án ngs Göndöcs Benedek apát és lel-készünk tisztelőre diszleladást rendeztek, töme-gesen fogja látogatni.

Gazdaszat, ipar és kereskedelem.

— A gabnapiacz conjecturáiról ezt írja Wertheimer tőzsdelapja. Lassankint constatálva lesz azon nézet, hogy egész Európában csak gyenge az aratás; oly állapot támadt, minő egy ne-gyed évszázad óta nem volt. Szerencsére a közle-kelési eszközök oly mérvben ki vannak fejlődve, miszerint egy Amerika feleslege, mint a nagy oroszországi rónaság feleslege könnyen és gyorsan idehozható. Nem fogunk éhezni, de drága ken-yeret fogunk enni. Az árak minden felé felszök-kennek. Németország, melynek a várakozás ellené-ben nincs különösen jó aratása, a wispel (2100 vámfont) buza árát 4—5 tallérral látja emelkedni. Franciaország, mely attól tart, hogy hiánya nagyobb leend, mint várták, 5 frankkal jegyzi ma-gasabban a liszt árát szákonként. Magyarországon a gazda csekély feleslegét visszatartja. Galiczia ez idén nyomatókos lesz természetfeleslegével.

— „Az Anker” 1873-ik év július havi üzletki-mutatása. — E hóban a társulatnál benyújtott összesen 612 bevallás 1,677,231 frt biztosítandó összeggel, és pedig: 392 bevallás 1,296,689 frrtal halálesetre, és 220 bevallás 381,242 frrtal életesetre. Kiállítva lön 391 kötvény 1,261,936 frrtal halál esetre, és 217 kötvény 349,466 frrtal életesetre: összesen tehát 608 kötvény 1,611,429 frrtal.

A havi bevétel volt 98,020 frt, haláleseti díj, és 108,037 frt betételekben, összesen: 206,058 frt. Ez évben benyújtott 4227 bevallás, 7,011,821 frrtal és kiállított 4190 kötvény: 6,409,231 frrtal; ugyan ezen időben bevétel 1,561,566 frt; — ha-lálesetekért pedig kifizetett: 340,203 frt.

A társaság működése kezdetétől fogva halálesete-kért kifizetett 4,956,500 frt, és az 1873-ik tulélesi társulás (Associatio) eredménye 726,578 frt volt, mely összeg 872 tag közt aránylagosan felosztott.

Könyvismertetés.

A francia királyi család menekülése 1848

Mutatvány ily czímű könyvből: „Az 1848-iki forradalom története” Lamartinétől. Fordította Zsilinszky Mihály. Két kötet, Pest 1873. (Folytatás).

A király még akkor azzal hízeltt magának, hogy az ő visszalépése mindent lecsendesített, s hogy lemondása után fenmaradt a trón, az ország-gyülés és a kormány. A mairenek és az alprefec-tusnak azt mondá, hogy Dreuxben négy napig szándékozik maradni, hogy bevárja az országgyü-lés határozatát reá nézve, valamint a nemzet ál-tal neki rendelt lakásra, évdjira nézve is. Egy ki-csít evett és fákllya fényénél megtekintette az ő ál-tala elrendelt építést, mint olyan, a ki jövőjéről egészen biztos.

Ezen kastélyban hiányoztak a legszükségesebb

eszközök is a király és családja számára; a ki-rályi családhoz ragaszkodó lakosság rögtön hozott oda butort, ruhát és ezüstszereket. A királynak kölcsönöztek e jó emberek vagy száz darab ara-nyat; az alprefectus megkérdezte, hogy ne ren-delje-e oda a chartresi ezredet? A király ezt el-lenezte; dreuxi nemzetőrség állította ki tisztelő és őrtálló legényeit.

Evés után irt lassan háza miniszterének, Monta-livetnek, hogy küldje el szükséges földabroszait és toilette tárgyait és hogy előleges intézkedéseket tegyen vagyona iránt.

A levelet két óraker egy külön tutár vitte el; a király lefeküdt s mély álomba merült. Ezen ál-vása alatt érkezett meg Párisból Bethmontnak egy barátja s elbeszélte az alprefectusnak, hogy a köz-társaság ki van kiáltva.

Marechal nem akarta zavarni a király álmát, hogy az némiképen erőt szerezen az azon csapás elszenvédéséhez, melyet hallani fog. Hét óraker fölment a kastélyba s történetkről tudósította a király és Montpensier herceg hadsegéideit. A ki-rály még aludt; családja felköltötte őt. A királyné egész gyöngédséggel mondá el neki az újságot. Azon bátorság, melyet e hercegnő tanusított a küz-delem alatt, most megadásáá változott. A király ágya mellett a család tagjai és barátai tanácsot tartottak. Elhatározták, hogy a királyi család tag-jai elfognak válni egymástól, nehogy gyanut kelt-senek fel magok iránt azután.

A király és királyné összejöveteli helyéül Perthu-ismak egy félreeső lakatlan falusi házat tüzték ki a Honfleur fokon; innen gondoltak legkönnyebben átmehteni az angol partokra. Montpensier herceg, a nemoursi hercegnő és gyermekei Avranches-felé vették útjukat, hogy onnét vagy Jersey vagy Guer-nesey szigetre mehessenek.

Az udvari kocsi elhagyták; e helyett az al-prefectus kevésbé feltűnő kocsiat vett kölcsön a dreuxi polgároktól. A menekülők a legegyszerűbb ruhába voltak öltözködve. Montpensier herceg és Nemours hercegnő egy hintóban mentek Avran-ches felé; a király a királyné egy szobaleány és egy legény és Rumigny hadsegéd zárt kocsi-ba szálltak. A királyné, ki a kápolnában fiának holt-tetemei felett reggelre misét rendelt volt, még utolsó bucsú imáját sem mondhatta el a hamvak felett; annyira kellett sietnie. A dreuxi alprefectus a bakra ült és az utat Anet és Louviers felé vette. A mint Anetbe, mint első állomásra megérkez-tek, a király fölismeretett és tiszteletteljesen üd-vözöltetett. Marechal szerzett neki nyolcz—tizezer francot aranyban és álnév alatti utlevelet.

St. Andréban lovak után kellett várakozniok; a nép hetivásáron volt összeseregelve s gyanus szemekkel nézte távolról a kocsiat; azt hitték, hogy Guizot ül benne, s elkezdtek kiabálni: itt van Guizot, itt van Guizot! A lárma növekedett és fenyegetővé vált. Az alprefectus, kit némelyek föl-ismertek, igyekezett felvilágosítani a sokaságot, mely bizalmas szavait elterlette és tisztelte.

Ez alatt három ember közeledett és benézett a kocsi-ba. A király félig el volt takarva, homlokára fekete sipka volt húzva, mely alól ősz haja és pá-paszeme világított. Eleinte tévovázak, később két csendőrt hoztak magokkal, kik követelték az ut-levelet. Marechal előmutatta azt, félre vonta az egyik rendőrt és bizva nagylelkűségében, felfedez-te előtte a titkot. A csendőr úgy tett, mint hacsak az utlevelet vizsgálná, s azt rendben találta. A lovak befogattak s a király tovább ment.

III.

A koci egész napon át tovább haladott, min-den akadály nélkül: csak az Evreux-n való átme-netel volt veszedelmes. Marechal félt, hogy a ki-rályt Párishoz ily közel fekvő városban felfogják ismerni és a nép mozgalmá következtében lefog-ják tartóztatni. Már közel voltak a városhoz. Ag-godalma mindig nagyobb és nagyobb lett; már látszottak a város tornyai is. Akkor is már eszébe jutott, hogy egy barátjának Evreux közelében ta-nyája van. Megállította a lovakat és kérdézőskö-dött utána az ut köveit egyengető szegény ember-től. Az ember megmutatta neki a keresett tanya épületét és a hozzá vezető utat. Marechal arra hajtatott.

A ház ura azonban nem volt otthon. A haszon-bérlő és neje saját lakásukra fogadták a utasokat, a nélkül, hogy ismerték volna. A király és király-né a konyha melletti szobát foglalták el, a hol föl-melegedtek a pusztai emberek szivesége folytán, kik urok barátjaiként fogadták őket.

Mialatt a király és királyné itt megpihentek, ad-dig Marechal gyalog ment be Evreuxbe, hogy tu-dosítsa barátját a dolgról.

A város forrongott a párisi események miatt; s a városon való átmenetel lehetetlen volt. Marchal, miután barátjával értekezett volna arról hogy mint kerülje ki a várost, visszatért a királyi csádládkhoz.

A haszonberlő, értesülvén ura által a vendégek rangjáról és szerencsétlenségéről, mindent elkövetett, hogy segítsen rajtuk; ő ismerte jól a mellékutakat, befogatta saját lovát és ő maga vezette a királyt.

Egy más megbízható ember más uton vezette a királyt. Hét órákor indultak és egész éjen át utaztak. Hajnalban mind a király, mind a királyné megérkeztek saját utjukon Honfleur-fok közelében Perthuis házába, minden feltűnés nélkül. Ezen ház a várostól félórányi távolságra egy magaslaton feküdt, eltakarva fáknak lombjai által.

IV.

Ez február 26-kán történt. A ház ura nem laktott ott. Értelmes és megbízható kertésze már előre be volt avatva a titokba. Ez nevének és gyermekeinek hallgatást parancsolva mindent elkövetett, hogy a király és a királyné megmenekülését előmozdítsa. Az egész vidéken senki nem sejtette, hogy azon elhagyott házban azok tartózkodnak, kik két nap előtt még Franciaország urai valának és kiknek annyi fényes palotája volt. Az ablak függönyök le voltak eresztve; s még a kémény-

füstnek is csak éjjel volt szabad fölszállania. E zárkózottság kilenc napig tartott. Ezen kilenc nap alatt Rumigny tábornok, Dumas tábornok és a király néhány hű embere arról gondoskodtak, hogy a király biztosan mehessen át Angliába. A király és barátai nem tudták azt, hogy Lamartine az ideiglenes kormány által föl van hatalmazva arra, miszerint a veszélyhez képest belátása szerint intézkedjék szerencsés menekülésükről.

A király attól tartott, hogy Havreban fölsmerik és elfogják, ha odamegy, hogy Angliába szállítsák, s egy éjjel gyalog ment Trouvillebe. Egy Guettier nevezetű kereskedő két napig tartotta magánál s azt tanácsolta, hogy trouvillei kötőben egy ladikot béreljen ki, s azon vitesse magát ki a nyílt tengerre valamely angol postahajóra. Az első hajós kihez ladikért fordult, valamint gyanított s rendkívüli árt követelt. Guettier felhagyott vele, s egy másikhoz fordult, a ki szintén észrevette, hogy menekülőkkel kellene vinnie s ingyen ajánlotta fel ladikját csupa nagylelkűségből. Ezt elfogadta; de az első, ki irigyelte társának vállalatát, zajt ütött a titokszerű dologból. A király értesülvén a városban szárnyaló gyanus hírekről, félt, hogy a házat fölmotózzák, éjnek idején, ismeretlen utakon, esőben s a feletti aggodalomban, hogy üldözik, vissza sietett a kertész lakásába, hol a királyné várakozott reá. Ugy lát-

szott neki hogy a part el van előle zárva; hogy a köztársaság iránti lelkesedés, jóllehet nagylelkű, az egész országot a királyság iránti gyűlöletre ragadta.

Egy Havreben tartozkodó tengerészeti tiszt, ki semmit sem tudott a király közeli tartózkodásáról, de még is gyanítani kezdte, hogy a királyi család hiába keres menekülési eszközöket, megkérdezte önmagától Polangol hajóskapitánytól, hogy felvenné e hajójára a királyt azon esetben, ha az egy halászbárkán hozzá menne. Pol kapitány erre azt felelte, hogy utasítása ezt nem engedné meg; de Southamptonba érkezvén, bizalmas kérdést tett az admirali hivatalban, hogy fölveheti-e a postahajóra a francia királyt, ha az netalán hozzá folyamodnék. Lord Palmerdon azonnal kiadta ily értelmű rendeleteit a francia éjszakai partokon lévő angol consuloknak.

Az ifjú tiszt megtudta e rendeletet a havrei angol consulnál, fölkereste a menekülő királyt, hozzá vezette az alconsult, s abban állapodtak meg, hogy a király oly hajóra fog szállani Havreben, mely a francia partokról marhá és élelmi szereket visz át Angliába.

A hajó azonban öt napig volt akadályozva elmenetelében a tengeri vihar által. A király majd fölemészette magát a nyugtalanság és türelmetlenség miatt. Többször ment vissza a zivatar alatt

éjnek idején Havreből az ő menhelyére s onnét vissza Havreba. Végre a legveszélyesebb lépésre határozta el magát, hogy Rouen közelében azon postahajóra fog szállani, mely Rouenből Havrebe megy. Ezen hajón mely éjjel érkezett Havrebe, remélt ő megmenekülni a fölsmeréstől, hogy aztán mint párisi utas átszálland azon tengeri hajóra, mely egyenesen Angliába viszi az utasokat.

A király áruhába öltözködött s Lebrun Tódor nevet vett föl. A maire kedvezésből nem akarta észre venni. Az angol alconsul a királyt vezette; midőn hajóra léptek, fölsmerték benne azon hajót, melyet ez előtt egy évvel Euban való tartózkodásuk alkalmával béreltek volt ki tengeri kéj utazásra.

(Folyt. köv.)

Nyilttér.

Egy fiatal ember üres óráit akár nyelv-, akár pedig gymnazialis tantárgyak tanítására akarja felhasználni. Bővebb tudósítást e lap szerkesztői irodájában kaphatni.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő
Dobay János.

HIRDETÉSEK.

The 'Little Wanzer'

kitűnő jóságának tapasztalt
amerikai kettősen tűző hajó-
kézi-varrógépe

kéz- és lábajátással

egyszerű szerkezettel, könnyen betanítva és a belromladoszástól mentesítve.

Nagy-Britanniában több mint 50,000 ily gép van használatban családoknál, és a királyi közoktatási bizottság által Irhon 7000 iskolájában alkalmazásul választva.

Mutatványok és varrasminták ingyen.

Szerződött szállítói

R. M. WANZER & Comp.

varrógépeknek: Doubleday, Son & Comp.

Eladási helyiség: Neuerwall 65.

HAMBURG, Oppenheimer-féle ház.

Ügynökök kerestetnek Magyar- és Németország főbb helyein.

Főraktár Gyula városa és Békésmegyére: Kálmán Zsigmond férfi-ruha rak-tára által Gyulán, elvállalva, hol értesítések készsége adtnak.

Mutatványok, varrasminták és oktatás ingyen.

Varrógépek tökéletes javítását elfogadjja Gyulán HERBERTH ALAJOS, kezeskedve azok használhatóságáról.

Árverési hirdetmény.

Alulirt tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint Kátai István és Juliánna nevére a gyulai 1680. tjkvbe felvett (1897. 1898) hr. 1509. községi sz. ház és 1960. öi beltelke Békésmegye árvaszékének megkeresése folytán nyilvános árverésen eladani rendeltetvén, ennek eszközésére 1873. szeptemberhó 15. napja délelőtti 9 órája, s ha ez alkalommal becsáron felül el nem adathatnék. 1873. októberhó 15-ik napja delelőtti 9 órája Gyulára a kir. tszék telekkönyvi helyiségébe kitézetik; mely utóbbi határnapon az érintett ingatlan becsáron alól is el fog adatni.

Kikiáltási ár a becsár, vagyis 800 frt.

Bánatpénz a becsár 10%-ja, a többi feltételek a telekhivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Továbbá felszólítatnak mindazon jelzálogos hitelezők, kik nem a tkvi hatóság székhelyén, vagy annak közelében laknak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésök végett a polgári törvénykezési rendtartás 433. §-nak e) pontja ér-

telmében ezen hatóság székhelyén megbi-zottat rendeljenek s azok nevét, lakását az eladásig jelentsék be, ellenkező esetben hivatalból kinevezett gondnok által fognak képviseltetni. Végre felhivatnak mindazok, kik a lefoglalt javak iránt tulajdoni, vagy más igényt, avagy elsőbbségi jogot érvényesíthetni vélnek, hogy igénykeresetüket jelen hirdetmény hirlapi közzétételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt, habár külön értesítést nem vettek is, alóliirt telekkönyvi hatóságnál nyujtsák be, ellenkező esetben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolván, egyedül a vételár fölsőlegére fognak utasíttatni.

A kir. tszék tkvi osztálya.

Kelt Gyulán, 1873. aug. 2-án.

Schmidt József

101) 2-3

jegyző.

B.-Gyulán, Schweitzer Antal vas-kereskedésében egy tanuló felvétetik. 99) 3-3

Pusztai birtok haszonbérbe adása.

Kapriorai Wodiáner Albert ur Békésmegyében fekvő csorvási pusztai birtoka — 1146²/₃ hold szántóföld — egészben vagy 300—400 holdas tagokra szakítva részenként folyó évi october 1-től fogva egymásután következő három évre — biztos feltételek mellett haszonbérbe kiadandó.

Bérleti szándékozók erre vonatkozó határozott írásbeli ajánlataikat a folyó hó 30-ig az uradalmi felügyelőségnek Gyomán beadni sziveskedjenek.

A haszonbérleti feltételeket úgy a nevezett birtok térképe is, az uradalmi irodában Gyomán megtekinthetők. 102) 2-3

Gőz-cséplőgépek eladása.

A Békésmegyében fekvő Gyoma-endrődi uradalomban két felszerelt, folytonos működésben levő jó használható, 8 ló erejű gőz-cséplőgépek jutányos áron eladandók az uradalmi felügyelőség által.

103) 2-3

Silberstein József

fűszerkereskedésében

egy kellőleg képzett

tanoncz

104)

2-3

felvétetik.

Hirdetés.

Egy kukoricza góré

8 öl 3 láb hosszú, egy öl 3 láb magas, fedelén kívül 1 öl széles, tölgyfából, zsemdelytetővel alólirottán eladó.

Venni szándékozók megtekinthetik és értekezhetnek a tulajdonos: Licsmann Bálint ácsmesterrel Gyulán 1252. sz. a. házában.

A helybeli izr. hitközség tulajdonát képező egy járandóság szabad kézből eladó.

Értekezhetni a hitközség elnöke Silberstein Józseffel. 100) 3-3

Hirdetmény.

Békés város tulajdonához tartozó földvár, soványhát, belenczérés, homokgödör és téglagyári földbirtokok f. év Szt.-Mihály napjától számítandó, és 6 egymásután következő évek-re f. évi szeptemberhó 9-én Békés városházánál tartandó nyilvános árverés útján haszonbérbe fognak adatni, és pedig a soványhát és belenczérés birtokok egy tagban, a többiek 14—28 holdas részletekben. Az árverési feltételek hivatalos órákban a városházánál addig is megtekinthetők.

Békés város elöljárósága.

106) 1-5